Tuula Linna

asian käsittelypäivä 6.11.2020

Eduskunnan lakivaliokunnalle

HE 191/2020 vp

laiksi saatavien perinnästä annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

Kiitän lakivaliokuntaa mahdollisuudesta lausua otsikkoasiassa.

Puheena olevassa esityksessä ehdotetaan muutettavaksi saatavien perinnästä annettua lakia väliaikaisesti covid 19-epidemian haittojen lieventämiseksi.

Minulla ei ole huomautettavaa siitä, että perintäkuluista säädetään ehdotetulla tavalla myös muiden kuin kuluttajasaatavien perinnässä. Itse asiassa voitaisiin harkita, voisiko osa näistä muutoksista olla pysyviäkin.

Sen sijaan näen esityksessä ongelmia trattaa koskevien ehdotusten osalta. Kannatan sitä, että trattaa ei saa käyttää yksityishenkilön velan perimisessä silloinkaan, kun kyseessä ei ole kuluttajasaatava, vaan kahden yksityishenkilön välinen velkasuhde. Tällainen muutos olisi perusteltua säätää pysyväksikin.

Tratan osalta ehdotusta vaivaa jonkinasteinen terminologinen ja soveltamisalaa koskeva epäselvyys. Mitä tarkoitetaan ilmaisulla ”elinkeinonharjoittaja”? Tarkoitetaanko sillä yksinomaan toiminimiä? Vai tarkoitetaanko myös ammatinharjoittajia? Vertailun vuoksi todettakoon, että esimerkiksi yrityssaneerauslain (47/1993) 2.1 §:n mukaan ”elinkeinonharjoittajalla tarkoitetaan tässä laissa myös ammatin taikka maatilatalouden tai kalastuksen harjoittajaa.” Pitäisin perusteltuna, että jos näitä ryhmiä ei jostakin syystä haluta ”trattarajoituksen” piiriin, asia todettaisiin. En tosin näe mitään syytä, miksi mainittuja ryhmiä ei rinnastettaisi yksityisiin elinkeinoharjoittajiin.

Vaikka yksityiset elinkeinoharjoittajien, samoin kuin ammatin-, maatalouden- ja kalastuksenharjoittajien liikevaihto ja tulos voivat olla suuriakin, kannatan sitä, että nämä ei-oikeushenkilöinä toimivat ”henkilöyrittäjät” vapautetaan tratan soveltamisalalta.

Sen sijaan ongelmallista on, että yhtiömuotoisen yrityksen koosta riippumatta trattaa ei saisi käyttää silloin, kun kyseessä on avoin yhtiö tai kommandiittiyhtiö. Esimerkiksi Lidl Suomi on Kommandiittiyhtiö (1615779-0), jonka vuosittainen liikevaihto on noin 1,7 miljardia ja tulos n. 63 miljoonaa euroa.

Tratta ei ole vain painostuskeino vaan saattaa johtaa myös luottohäiriömerkintään, jos tratta ilmoitetaan luottotietorekisteriin (esim. Asiakastieto), toisin sanoen julkaistaan ”hiljaisena” tai julkaistaan lehdessä. Luottohäiriömerkintöjen tarkoitus on varoittaa muun muassa luotonantajia ja alihankkijoita. Se, ettei trattaa julkaista esimerkiksi suuresta kommandiittiyhtiöstä saattaa aiheuttaa harhaanjohtavia tilanteita.

Osakeyhtiölle tratta voitaisiin antaa, mutta ei kaikissa tapauksissa julkaista. Kiinnitän huomiota siihen, mistä osakeyhtiön edustajat tietävät ehdotetusta 100 000 euron rajasta, jolla voivat välttyä tratan ilmoittamiselta luottotietorekisteriin tai julkaisemiselta. Lisäksi se, että käynnissä on vasta ensimmäinen tilikausi ei kerro vielä osakeyhtiön koosta. Asunto-osakeyhtiöillä ei ole tämän luokan liikevaihtoa tai tulosta juuri koskaan, mutta myös asunto-osakeyhtiö saattaa olla suuriakin maksuongelmia esimerkiksi sijoitusasuntojen suuren määrän vuoksi.

Esityksen mukaan trattoja on protestoitu kuluvana vuonna viikkoon 34 mennessä 54 000 kappaletta, kun niitä vuonna 2019 vastaavana ajankohtana oli 47 500 kappaletta. Nousu on siis vain kuitenkin 12 %, ja protestoinnit ovat hyvinkin saattaneet olla tarpeellisia suojaamaan muita toimijoita luottotappioilta. Huolestuttavaa on, ettei esityksen mukaan tiedossa ei ole, kuinka suuri osuus näistä koskee ehdotettujen säännösten piiriin tulevia yrityksiä ja henkilöitä. Asiaa olisi voitu selvittää jonkinlaisella otannalla.

Tratan käytön kieltäminen samaan aikaan, kun maksukyvyttömyysolettaman väliaikaisella poistamisella on tehty konkurssiin hakeminen hankalaksi, jopa mahdottomaksi, saattaa johtaa yhtäältä ulosottotoimiin ja toisaalta siihen, että myös epärehellisesti toimivat yritykset voivat jatkaa toimintaansa. Näillä keinoilla puututaan normaaleihin järjestelmiin, joilla markkinoilla toimijoita on varoitettu luottotappion vaarasta.

Olisin pitänyt parempana sitä, että olisi konkurssilain osalta mietitty enemmänkin sitä, onko maksukyvyttömyys tilapäistä ja tratan osalta sitä, että kieltämisen sijasta olisi velvoitettu hyvän perintätavan mukaisesti velkojat aktiivisesti edistämään maksu- ja rahoitusjärjestelyjä silloin, kun rehellisesti toimivan yrityksen maksuvaikeudet johtivat koronaepidemiasta.

Helsingissä 4.11.2020

Tuula Linna

Prosessioikeuden professori, Helsingin yliopisto

tuula.linna@helsinki.fi

050 311 93 50